

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 94/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou AK JUDr. Gelatka, s. r. o., Námestie SNP 17, Rajec, IČO 46 633 154, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Bohuslav Gelatka, proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č. k. 3 Er 5358/2014-498 z 1. decembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 22. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že na základe návrhu pôvodného oprávneného [REDAKOVANÉ] (ďalej len „oprávnený“) udelil okresný súd 23. septembra 2014 JUDr. Jaromírovi Pavlíkovi, súdnemu exekútorovi, poverenie na vykonanie exekúcie na základe notárskej zápisnice č. k. N 59/2012, Nz 9732/2012, NCRIs 999/2012 z 19. marca 2012. Sťažovateľ vystupuje v exekučnom konaní v postavení povinného.

3. Na základe dohody o urovnaní zo 4. októbra 2016 uzatvorenej medzi sťažovateľom a oprávneným došlo k uspokojeniu vymáhanej pohľadávky, pretože sťažovateľ uhradil 1. decembra 2016 priamo na bankový účet oprávneného sumu 64 500 eur.

4. Uznesením okresného súdu č. k. 3 Er 5358/2014 z 22. augusta 2017 výrokom I bola exekúcia vyhlásená za neprípustnú a súčasne v celom rozsahu zastavená.

5. Následne okresný súd rozhodol uznesením č. k. 3 Er 5358/2014 z 15. júna 2020 o trovách exekútora tak, že zaviazal sťažovateľa nahradiť trovy exekúcie vo výške 15 611,28 eur, aplikujúc § 4 ods. 1 a § 5 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čiže exekútorovi priznal odmenu 20 % z vymáhanej sumy, hoci exekútor vlastnou exekučnou činnosťou reálne nič nevymohol, s odôvodnením, že je spravodlivé, aby exekútor odmenu dostal, pretože sťažovateľ vymáhanú pohľadávku uhradil pod tlakom prebiehajúcej exekúcie.

6. Sťažovateľ podal proti predmetnému uzneseniu sťažnosť z dôvodu, že vyhláška striktne viaže odmenu exekútora na ním reálne vymoženú pohľadávku a vôbec nezakotvuje ako ďalšiu možnosť vzniku nároku na odmenu vytváranie tlaku na povinného. Poukázal na § 16 ods. 2 vyhlášky, ktorý výslovné zakotvuje nárok na odmenu len v prípade, ak peňažné plnenie vymôže súdny exekútor (teda nie povinný). Taktiež namietal, že v danom prípade došlo k zastaveniu exekúcie, preto mal okresný súd aplikovať § 4 ods. 1 v spojení s § 14 vyhlášky a priznať exekútorovi odmenu paušálnou sumou za jednotlivé úkony exekučnej činnosti.

7. Okresný súd sťažnosť sťažovateľa zamietol napadnutým uznesením, v ktorom uviedol, že sťažovateľ oprávnenému neplnil dobrovoľne, ale pod tlakom exekúcie, a preto má exekútor nárok na odmenu. Je irelevantné, či povinný plnil exekútorovi alebo priamo oprávnenému, pretože akékoľvek plnenie povinného v exekúcii sa považuje za vymožené v exekúcii a patrí za to odmena exekútorovi. Podľa § 46 ods. 3 Exekučného poriadku má plnenie exekútorovi rovnaké účinky, ako keby povinný plnil oprávnenému.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Proti napadnutému uzneseniu o trovách exekúcie podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že napadnuté rozhodnutie nemá zákonný podklad, nie je riadne odôvodnené a je svojvoľné. V exekučnom konaní bolo nesporné, že exekútor nevymohol pohľadávku ani čiastočne, pretože celú vymáhanú sumu uhradil sťažovateľ priamo oprávnenému, a preto bola exekúcia v celom rozsahu zastavená.

9. Zo znenia § 16 ods. 2 vyhlášky je podľa sťažovateľa zjavné, že zákonodarca stanovil ako podmienku vzniku nároku na odmenu exekútora skutočnosť, že pohľadávku vymôže osobne súdny exekútor, čo v danom prípade splnené nebolo, lebo k úhrade pohľadávky došlo na základe činnosti oprávneného. Predmetné ustanovenie vyhlášky stanovuje aj ďalšiu podmienku vzniku nároku na odmenu, ktorou je vymoženie pohľadávky exekučnou činnosťou, čím je možné rozumieť len takú činnosť exekútora, ktorou exekútor speňaží majetok povinného niektorým zo spôsobov vykonávania exekúcie podľa Exekučného poriadku, získa tak peňažné prostriedky, ktoré následne poukáže oprávnenému. V danom exekučnom konaní exekútor nespeňažil žiadny majetok sťažovateľa, preto nemožno hovoriť o exekučnom vymožení pohľadávky. Akési „*vytváranie tlaku*“ na povinného nie je exekučnou činnosťou v zmysle Exekučného poriadku.

10. Pokiaľ okresný súd v napadnutom rozhodnutí argumentoval aj § 46 ods. 3 Exekučného poriadku, teda, že plnenie exekútorovi má rovnaké právne účinky, ako keby povinný plnil oprávnenému, sťažovateľ zastáva názor, že zo žiadneho ustanovenia zákona či vyhlášky nevyplýva, že to platí aj naopak. Ak povinný plní priamo oprávnenému, nemá to rovnaký účinok, ako keby plnil exekútorovi, rozdiel je práve v tom, že exekútorovi nevznikne nárok na odmenu.

11. Ani tvrdenie okresného súdu, že sťažovateľ uzatvoril dohodu o urovaní pod tlakom prebiehajúcej exekúcie, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, ide len o domnienku, čo robí napadnuté rozhodnutie nepreskúmateľným a svojvoľným. V čase uzatvorenia dohody o urovaní prebiehala exekúcia už dva a pol roka a exekútorovi sa za ten čas nepodarilo vymôcť nič.

12. Okresný súd si v napadnutom rozhodnutí vytvoril úplne novú skutkovú podstatu vzniku nároku exekútora na odmenu – akési pôsobenie na povinného, dotlačenie ho k plneniu oprávnenému. Vyhláška však takýto dôvod vzniku nároku na odmenu nepozná. Rozhodnutie okresného súdu o priznaní odmeny exekútorovi na základe neexistujúcej právnej úpravy je podľa názoru sťažovateľa absolútne svojvoľné.

13. Sťažovateľ poukázal aj na právnu úpravu odmeny exekútora, ktorá bola účinná do 30. apríla 2008, keď sa v § 4 vyhlášky zmenilo slovo „vymáhanej“ na slovo „vymoženej“ práve z dôvodu, že zákonodarcia i spoločnosť považovali odmeny exekútorov za neprimerané a nespravodlivé, keď mali nárok na odmenu 20 % z vymáhanej sumy bez ohľadu na to, či pohľadávku aj reálne vymohli.

14. Nemožno prijať záver okresného súdu, ktorý je v rozpore s dikciou súčasného znenia vyhlášky, že nárok súdneho exekútora na odmenu je daný aj v prípade, že vlastnou exekučnou činnosťou reálne nič nevymôže.

15. Okresný súd okrem toho opomenul, že exekúciu sám zastavil, v dôsledku čoho aplikoval nesprávne ustanovenia vyhlášky. Vyhláška explicitne stanovuje, že po zastavení exekúcie sa odmena súdneho exekútora určuje podľa § 14 až § 16. V danom prípade však § 16 nemožno aplikovať, lebo exekúcia nebola zastavená čiastočne a exekútor pred zastavením exekúcie pohľadávku nevymohol ani čiastočne. Za daných okolností mal okresný súd vypočítať odmenu exekútora len za úkony exekučnej činnosti, ktoré sú taxatívne vymenované v § 15 ods. 1 vyhlášky. Keďže okresný súd neaplikoval kogentné ustanovenia (§ 14 a § 15 vyhlášky) na danú exekučnú vec, porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. Okresný súd sa v napadnutom rozhodnutí dostatočne nevysporiadal so zásadnou právnou argumentáciou sťažovateľa vo vzťahu k aplikácii § 4 ods. 1 a § 16 ods. 2 vyhlášky a ich gramatickému výkladu, konštatoval len, že ide o akési „slovičkarenie“ a ohýbanie slova „vymôže“.

17. V podaní doručenom ústavnému súdu 4. januára 2021 sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia vzhľadom na prebiehajúce konanie na Okresnom súde Liptovský Mikuláš, v ktorom sa súdny exekútor domáha zabezpečovacieho opatrenia k nehnuteľnostiam vo vlastníctve sťažovateľa z dôvodu zabezpečenia jeho pohľadávky priznanej napadnutým uznesením.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

18. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) sťažovateľa uznesením okresného súdu o trovách exekúcie, ktoré považuje za svojvoľné predovšetkým z dôvodu, že ako povinný uhradil vymáhanú pohľadávku dobrovoľne oprávnenému, teda nebola vymožená činnosťou súdneho exekútora, a preto exekútorovi nepatrí odmena za vymoženie pohľadávky vo výške 20 % zo základu na jej určenie (§ 5 ods. 1 vyhlášky) tak, ako ju vyčíslil okresný súd, ale odmena mala byť vypočítaná len za úkony exekučnej činnosti taxatívne vymenované v § 15 ods. 1 vyhlášky.

19. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že poverenie na vykonanie exekúcie pôvodného oprávneného proti sťažovateľovi bolo súdnemu exekútorovi udelené 23. septembra 2014 a uznesením okresného súdu z 22. augusta 2017 bola exekúcia vyhlásená za neprípustnú, zastavená a bolo rozhodnuté, že súdny exekútor a oprávnený majú nárok na náhradu trov exekúcie vo výške uvedenej v samostatnom uznesení. Okresný súd rozhodol o výške trov exekúcie uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom 15. júna 2020 tak, že zaviazal sťažovateľa ako povinného nahradiť ich vo výške 15 611,28 eur, poukazujúc na bezchybný procesný postup súdneho exekútora pri vymáhaní pohľadávky a náročnosť jednotlivých úkonov (príkaz na začatie exekúcie príkazom z účtu v 3 bankách, príkaz na začatie exekúcie zrážkami zo mzdy, exekučný príkaz na vykonanie exekúcie zriadením exekučného záložného práva na nehnuteľnosť, blokácia motorového vozidla). Keďže došlo k čiastočnému plneniu sťažovateľom pôvodne oprávnenému na základe dohody o urovaní (zaplatená suma 64 000 eur) a tiež k čiastočnému plneniu vo výške 6 000 eur na základe zmluvy o postúpení pohľadávky, ktorú uhradil pôvodnému oprávnenému postupník, okresný súd považoval za exekútorom vymoženú sumu v rámci exekúcie pôvodnému oprávnenému sumu 64 000 eur, z ktorej prináleží exekútorovi odmena vo výške 20 %. Okresný súd tiež poukázal na konanie sťažovateľa, ktorý sa počas exekúcie intenzívne bránil podávaním návrhov na odklad exekúcie, námietok proti exekúcii, návrhov na zastavenie exekúcie. Plnenie sťažovateľa oprávnenému teda nemožno hodnotiť ako dobrovoľný úkon.

20. Na základe sťažnosti sťažovateľa vo veci rozhodol sudca okresného súdu napadnutým uznesením tak, že sťažnosť zamietol ako nedôvodnú, poukazujúc predovšetkým na § 46 ods. 3, 4 a 5 Exekučného poriadku a samotné konanie sťažovateľa. Uzatvorenú dohodu o urovaní a plnenie pôvodnému oprávnenému považoval okresný súd za úkon sťažovateľa urobený pod tlakom exekúcie s cieľom predísť dražbe nehnuteľnosti. Tvrdenie sťažovateľa, že išlo o dobrovoľné plnenie, posúdil okresný súd v okolnostiach danej veci za absurdné a neuveriteľné.

21. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

22. Rozhodovanie okresného súdu ako súdu exekučného o trovách súdneho exekútora je po stránke teoretickej i právno-realizačnej rozhodovaním o nároku síce procesne samostatne vyjadrenom, ale materiálne akcesorickom. Trovy akéhokolvek konania sú vždy závislé od rozhodovania o veci samej. V prípade exekučného konania je „vecou samou“ právny nárok oprávneného na nútený výkon exekučného titulu. Uznesenie okresného súdu, ktorým sťažovateľa zaviazal k náhrade trov

exekúcie, teda síce bolo vydané v čase právoplatne zastavenej exekúcie, obsahovo ale bolo nevyhnutne späté s konkrétnym, pred určitým časom zastaveným exekučným konaním, ktoré bolo vedené v prospech konkrétneho oprávneného proti konkrétnemu povinnému – sťažovateľovi.

23. Ústavný súd vzhľadom na argumentáciu sťažovateľa konštatuje udržateľnosť záverov okresného súdu v ich vecnej a logickej postupnosti obsahovo vychádzajúcej z okolnosti, že platobným miestom pre prijatie plnenia počas exekúcie je súdny exekútor a rovnako oprávnený, čo je v súlade s účelom a cieľom exekučného konania. Konanie sťažovateľa ako povinného, ktorý po viac ako dvoch rokoch aktívne vedeného exekučného konania tesne pred uskutočnením dražby nehnuteľnosti plní priamo oprávnenému, nemožno vykladať inak ako vymoženie pohľadávky v dôsledku činnosti súdneho exekútora v rámci exekúcie. Inak by v každom začatom exekučnom konaní bolo možné, aby sa povinný dohodol s oprávneným, že uhradí pohľadávku priamo oprávnenému, čím obíde svoju povinnosť uhradiť trovy exekučného konania. Uvedené platí najmä za situácie, keď súdny exekútor svojou koordinovanou a koncentrovanou činnosťou povinného k plneniu vymáhanej pohľadávky v podstate donúti, a preto plnenie povinného priamo oprávnenému nemožno hodnotiť ako dobrovoľné, resp. nevyvolané prebiehajúcim exekučným konaním.

23.1. Ústavný súd dodáva, že popísanými okolnosťami nie je ovplyvniteľné zastavenie exekúcie na základe návrhu oprávneného podľa § 61n ods. 1 písm. b) Exekučného poriadku [§ 57 ods. 1 písm. c) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017], ku ktorému dôjde bez možnosti skúmania iných okolností, než ktoré sú v dotknutom ustanovení uvedené, a teda aj bez podkladu pre závery obdobné záverom okresného súdu v preskúmvanej veci nevychádzajúcim z takého dôvodu zastavenia exekúcie (body 3, 4 tohto odôvodnenia).

24. Ústavný súd konštatuje, že výklad a aplikácia Exekučného poriadku, ako aj vyhlášky okresným súdom vzhľadom na posúdenie plnenia povinného oprávnenému ako vymoženie pohľadávky súdnym exekútorom, resp. pod tlakom exekúcie nie sú v rozpore s účelom a cieľom týchto ustanovení, ktoré vo svojom texte nesporne obsahujú zákonné oprávnenie uloženia trov zastavenej exekúcie. Ústavný súd s poukazom na obsah odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu dospel k záveru, že okresný súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na otázku, z akých dôvodov sťažovateľovi vznikla povinnosť zaplatiť trovy exekúcie i napriek skutočnosti, že vymáhanú pohľadávku neuhradil súdnemu exekútorovi. Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia. V rámci uvedeného je preto úplne ústavne akceptovateľný a vzhľadom na okolnosti danej exekučnej veci spravodlivý záver okresného súdu, podľa ktorého zaviazal sťažovateľa ako povinného na náhradu trov exekúcie.

25. Závery, ku ktorým všeobecný súd dospel, tak nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne). Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom okresného súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom.

26. Vzhľadom na uvedené bolo preto potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, čím stratilo

opodstatnenie zaoberať sa aj ďalšími návrhmi sťažovateľa vrátane návrhu na odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Libor Duľa
predseda senátu